

MARIESTAD

Bolagspolicy

Mariestads kommun

Bolagspolicy

Typ av styrdokument:	Policy
Beslutsinstans:	Kommunfullmäktige
Datum för antagande:	2021-12-13, reviderad 2022-11-28
Diarienummer:	Ks 2021/452
Dokumentet gäller för:	Kommunens bolag
Giltighetstid:	Tills vidare.
Tidpunkt för aktualisering:	2025 eller tidigare vid behov.
Dokumentansvarig:	Ekonomichef

Strategi

Översiktligt dokument som beskriver vägval och långsiktiga mål samt utgör grund för prioritering.

Program

Mellanform av strategi och plan. Uttrycker värdegrund och beskriver önskvärd utveckling samt vilka metoder som ska användas.

Plan

Är en instruktion som ger direktiv och beskriver konkreta mål och åtgärder.

- **Policy**

Är kortfattad och uttrycker värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

Riktlinje

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande genom att ge konkret stöd och ange ramar för handlingsutrymme.

Regel

Anger absoluta normer för medarbetarnas och verksamheternas agerande. Är tydliga och tillåter inte tolkningsutrymme

Rutin eller tillämpningsanvisning

Detaljerad instruktion för hur en viss fråga ska hanteras. Innehåller handfasta råd och praktiska rekommendationer. Behandlar hur-frågor.

Innehållsförteckning

Inledning.....	5
Syftet med kommunens bolag	5
Syftet med bolagspolicyn	5
Kommunens bolag.....	6
Delägda bolag.....	6
Styrdokument.....	6
Roll- och ansvarsfördelning	6
Kommunfullmäktiges roll.....	6
Kommunfullmäktiges ägaransvar	7
Kommunfullmäktiges ställningstagande	7
Val av ledamöter och suppleanter i bolagens styrelser	7
Val av lekmannarevisorer.....	7
Avkastning, utdelning, koncernbidrag mm.....	8
Ägardirektiv	8
Kommunstyrelsen och bolagen.....	8
Kommunstyrelsens uppsikt och ägarfunktion	9
Mariestads Stadshus AB.....	9
Koncernledning	10
Bolagsstämmor.....	10
Stämмоombud.....	10
Protokoll från bolagsstämman och styrelsesammanträde	10
Styrelsearbetet	10
Bolagsstyrelsernas allmänna roll	10
Arbetsordning för styrelsen och VD-instruktion.....	11
Internkontrollplan	11
Affärsplan och budget.....	11
Styrelseutvärdering	11
Bolagsstyrningsrapport.....	11
Uppsyn och rapportering.....	12
Ägardialogen med bolagen	12
Kommunens årshjul	12
Bolagens information till fullmäktige.....	12
Gemensamma bolagsprinciper	13
Koncernnyttan.....	13
Arvodet	13
Kommunens styrdokument	13
Samordning	13

Verkställande direktör – personalärenden	13
Revision	14
Information till lekmannarevisorerna	14
Antagande och fastställande av bolagspolicyn	14
Definitioner	14

Inledning

Kommunallagen ställer krav på kommunalt inflytande och kontroll över all kommunal verksamhet, även den som ägs och bedrivs i bolagsform. De kommunalt ägda bolagen representerar stora tillgångar som kommunfullmäktige har ett politiskt och ekonomiskt ansvar för. Det kräver en löpande uppsikt över bolagens utveckling, resultat och ställning. Det är också viktigt att skapa likartade och goda förutsättningar för de verksamheter som Mariestads kommun äger och förvaltar oavsett den juridiska formen.

Syftet med kommunens bolag

De kommunala bolagen har tillkommit för att tillgodose kommunala behov och utgör därmed delar av den kommunala organisationen. Det övergripande syftet är att välja rätt form för varje verksamhet för att skapa största möjliga nytta för kommunen och dess medlemmar. De vanligaste skälen till att bedriva verksamhet i bolagsform att verksamheten bedrivs på en konkurrensutsatt, kommersiell marknad och/eller att bolagsformen är en lämplig form vid samverkan med andra privata, kommunala eller regionala intressenter. Det är viktigt att de verksamheter som bedrivs i bolagsform styrs och bedrivs så att de bidrar till att uppfylla kommunens vision och kommunmål.

Det kommunala ändamålet och kommunens vision och mål med verksamheten framgår av bolagens bolagsordningar och ägardirektiv.

Bolagsstyrelserna ska utveckla och genomföra det kommunala ändamålet och kommunens vision och mål i praktiken.

Syftet med bolagspolicyn

Bolagsformen gör att kommunens styrning av verksamheterna skiljer sig från styrformerna för de verksamheter som bedrivs i förvaltningsform. Syftet med bolagspolicyn är att:

- Förtydliga det gemensamma regelverket för kommunen och dess bolag.
- Fastslå rollfördelning mellan kommunen och dess bolag.
- Tydliggöra ägarrollen för fullmäktige och kommunstyrelsen i förhållande till bolagen
- Regler för hur styrelsearbetet ska bedrivas med mera.

Bolagspolicyn är bindande som styrdokument till de bolag som ingår i kommunkoncernen. Alla bolag i kommunkoncernen ska vid bolagsstämma fastställa och i sin verksamhet tillämpa policyn.

Kommunens bolag

Mariestads kommuns bolagsägande består av ett moderbolag samt dess dotterbolag och dotterdotterbolag. Kommunen är direkt ägare av moderbolaget. Moderbolaget i sin tur äger dotterbolagen.

Nuvarande och tillkommande, direkt eller indirekt av kommunen helägda bolag, omfattas av denna policy.

Delägda bolag

Bolag som kommunen äger tillsammans med andra kommuner eller privata aktörer omfattas i tillämpliga delar av denna policy. För majoritetsägda bolag så ska policyn gälla, om inte annat avtalats mellan ägare. Kommunen ska tillsammans med övriga ägare tillse att hela eller delar av denna policy blir bindande för bolagen.

Styrdokument

Förutom genom lag och författning regleras bolagens verksamhet och bolagens förhållande till kommunen genom:

- A) gällande bolagsordning,
- B) bolagspolicy,
- C) gällande ägardirektiv, mål och budget,
- D) kommunens policys och riktlinjer beslutade av kommunfullmäktige,
- E) förekommande avtal mellan kommunen och bolaget.

Roll- och ansvarsfördelning

Kommunfullmäktiges roll

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och har det yttersta ägaransvaret för kommunens bolag.

Kommunfullmäktige styr bolagen. Denna styrning sker i första hand genom bolagsordningen. Bolagsordningen beskriver föremålet och ändamålet med verksamheten. Utöver bolagsordningen så styrs bolagen genom ägardirektiv. Ägardirektiven ska rymmas inom bolagsordningens ram, men ge styrelsen tydlighet i mål, prioriteringar, tolkning, begränsningar med mera. Ägardirektiven ska bli föremål för beslut på bolagsstämma.

Kommunfullmäktige ska vidare besluta i följande:

- besluta om ägardirektiv i kommunala bolag, om inte detta överlämnats till annan,
- utse stämooombud för mandatperiod i kommunala bolag, om inte detta överlämnats till annan,
- utfärda stämmodirektiv, om inte detta överlämnats till annan.

Kommunfullmäktiges ägaransvar

Kommunens ägarstyrning över de kommunägda bolagen utgår från fullmäktige. Fullmäktige kan överföra vissa ägarstyrningsuppgifter till kommunstyrelsen, vilket ska framgå av denna policy.

Kommunfullmäktiges ställningstagande

Av kommunallagen och bolagsordningarna framgår att kommunfullmäktige ska ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas. Bolagens styrelser ansvarar för att identifiera och lyfta sådana frågor till kommunfullmäktige.

Till denna beslutskategori hör bland annat:

- Planer som gäller ändrad inriktning av bolagets verksamhet.
- Att inleda verksamhet inom nytt affärsområde eller nedläggning av befintlig verksamhet.
- Förvärv av eller försäljning av företag.
- Bildande eller avveckling av dotterbolag.
- Köp eller försäljning av fast egendom andra investeringar, vilka är av sådan omfattning att de påverkar bolagets långsiktiga ekonomi eller medför risk för bolaget eller ägaren.

Detta regleras närmare i ägardirektiven till respektive bolag.

Val av ledamöter och suppleanter i bolagens styrelser

Kommunfullmäktige utser bolagsstyrelsernas ledamöter och suppleanter. Styrelsesammansättningen noteras i protokoll från bolagsstämma.

Val av lekmannarevisorer

Kommunfullmäktige utser lekmannarevisorer i bolagen. Valen noteras i protokoll från bolagsstämma.

Avkastning, utdelning, koncernbidrag mm

Ekonomiska frågor i form av avkastning, utdelning, koncernbidrag mm hanteras i respektive bolags ägardirektiv.

Ägardirektiv

Kommunfullmäktige fastställer bolagspolicyn och ägardirektiv för bolagens verksamhet, om inte detta överlämnats till annan.

Fullmäktige ger respektive bolag uppdrag i form av ägardirektiv. Dessa uppdateras och revideras vid behov.

Kommunstyrelsen kan ge bolagen instruktioner i enskilda frågor utifrån sin uppsiktsroll, men endast i undantagsfall och i brådskande ärenden.

Fastställda ägardirektiv och instruktioner ska antas på bolagsstämma i de berörda bolagen. Ombuden på respektive stämma ansvarar för att beslutade ägardirektiv och instruktioner antas på stämma.

Kommunstyrelsen och bolagen

Kommunstyrelsen ska ha uppsikt över den kommunala verksamhet som bedrivs i bolag. Kommunstyrelsen har därför rätt att få all den information från bolagen som man behöver för detta.

Bolagen erinras om att kommunstyrelsen enligt 6 kap. 1a § Kommunallagen har att fatta årliga beslut huruvida verksamheten varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Bolagens styrelse ska årligen i en särskild rapport, bolagsstyrningsrapport, redovisa hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av bolagsordningens, bolagspolicyn och ägardirektivens syfte, mål och ramar.

Den särskilda rapporten ska vara så utformat att den kan läggas till grund för lekmannarevisorns granskning liksom för kommunstyrelsens uppsikt och beslut enligt 6 kap.1 och 1 a §§ Kommunallagen.

Kommunstyrelsens uppsikt och ägarfunktion

Bolagens verksamhet står under uppsikt av kommunstyrelsen. Bolagen ska lämna kommunstyrelsen fortlöpande information om bolagets ekonomiska och verksamhetsmässiga utveckling.

Kommunstyrelsen följer årligen upp om bolagens verksamhet under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Kommunstyrelsen äger rätt att genom utsedd eller utsedda personer närhelst den så önskar ta del av bolagets räkenskaper och övriga handlingar rörande uppdraget, vilket följer av kommunstyrelsens uppsiktsplikt enligt 6 kap 1 §, Kommunallagen.

Kommunstyrelsen ska i övrigt ges den information som är nödvändig och tillställas de handlingar som kommunstyrelsen begär.

Kommunstyrelsens granskningsrätt och bolagets informationsskyldighet omfattar ej handling eller förhållanden för vilket sekretess gäller enligt lag.

Kommunen och bolaget ska hålla varandra informerade om alla förhållanden rörande denna policy i syfte att gemensamt uppnå bästa resultat.

Mariestads Stadshus AB

Mariestads Stadshus AB är moderbolag i den kommunala bolagskoncernen och har utifrån sitt uppdrag, såsom det formuleras i ägardirektiv och denna bolagspolicy samt utifrån aktiebolagslagens regler om bolagskoncerner, det övergripande ansvaret för bolagskoncernen och där ingående bolag.

Mariestads Stadshus AB ska därvid:

- besluta i rättsfrågor som uppkommer mellan bolag som ingår i koncernen
- besluta om frågor är av principiell natur och ska underställas kommunfullmäktige,
- besluta om ekonomiska mellanhavanden mellan bolagen under verksamhetsåret, som underställs kommunfullmäktige i samband med årsredovisning,
- hålla sig underrättad om bolagens verksamheter och svara för information och redovisning till kommunstyrelsen
- vara rådgivande i frågor som rör bolagen inom koncernen men vars innehåll kan få en påverkan på bolagskoncernen och/eller den kommunala organisationen i stort,
- utfärda stämmodirektiv för ombud till årsstämmor i dotterbolag och dotterdotterbolag,
- verka för att samordningsfördelar kan tillskapas såväl mellan bolagen som mellan bolagen och kommunens nämnder och förvaltningar.

Kommundirektören ska vara verkställande direktör för Mariestads Stadshus AB.

Koncernledning

Kommundirektören biträder kommunstyrelsen i dess utövande av ägarstyrningsfunktionen. Kommunstyrelsen har hjälp av kommundirektören att fatta nödvändiga beslut för att tillvarata kommunens intressen i sådana frågor som rör ändamål, samordning, prioritering, ekonomi och efterlevnad av uppställda mål, men också med avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen i bolagen. I detta arbete så är kommundirektörens roll att stödja styrelser och VD i dotterbolagen. Utöver detta ska kommundirektören verka för samordning mellan bolagen och den övriga verksamheten i kommunen. I den rollen krävs löpande dialog med bolagen och nämnder/förvaltningar.

Bolagsstämmor

Stämмоombud

Kommunstyrelsen utser ombud till bolagsstämman för Mariestads Stadshus AB och Mariestads Stadshus utser ombud med erforderlig fullmakt till dotterbolagens bolagsstämmor.

Kommunstyrelsen och Mariestads Stadshus AB ska utfärda instruktion för ombudet som anger hur ombudet ska rösta på stämman. Instruktionen får endast omfatta ställningstaganden som ingår i kommunstyrelsens och moderbolagets uppdrag och delegation enligt reglementet för kommunstyrelsen och moderbolaget.

Protokoll från bolagsstämma och styrelsesammanträde

Protokoll från bolagsstämma och styrelsesammanträde ska snarast tillställas aktieägaren, styrelseledamöter och suppleanter samt bolagets revisorer och lekmannarevisorer.

Styrelsearbetet

Bolagsstyrelsernas allmänna roll

Bolagsstyrelsernas allmänna roll framgår av aktiebolagslagen. Genom valet att driva vissa verksamheter i bolagsform har också ställning tagits till att styrelsearbetet ska präglas av ansvaret för bolagets förvaltning och utveckling. Varje styrelseledamot har – juridiskt och formellt – ett personligt ansvar för bolagets verksamhet på ett annat sätt än en ledamot i en politisk nämnd.

Styrelsen i respektive bolag ska se till att bolaget har en väl fungerande ledning.

Alla styrelseledamöter och suppleanter ska, utifrån individuella behov, genom bolagets försorg tillförsäkras en grundläggande utbildning i styrelsearbete och styrelseansvar.

Arbetsordning för styrelsen och VD-instruktion

Respektive bolagsstyrelse ska årligen fastställa en arbetsordning för styrelsen samt utfärda en instruktion för den verkställande direktören.

Internkontrollplan

Bolagsstyrelserna ska inför varje år fastställa en plan för granskning, utifrån den interna kontrollen. Resultatet av granskningen och eventuella förslag på åtgärder ska godkännas av styrelsen och överlämnas till kommunstyrelsen i bolagsstyrningsrapporten.

Affärsplan och budget

Kommunstyrelsen och Mariestads Stadshus AB ska särskilt följa att kommunövergripande mål och prioriteringar implementeras i bolagens affärsplaner och samordna återrapportering/redovisning till kommunfullmäktige. Bolagen ska årligen fastställa en affärsplan för de närmaste tre räkenskapsåren varav det första detaljplaneras och budgeteras. Fastställd affärsplan ska tillställas Mariestads Stadshus AB i enlighet med specificerad tidsplan, före ett nytt verksamhetsår.

I affärsplanen ska en tydlig koppling finnas till kommunens vision, mål och prioriteringar, som antas av kommunfullmäktige.

Styrelseutvärdering

Styrelsen ska fortlöpande följa upp bolagets verksamhet mot ägarens syfte med verksamheten samt de mål och riktlinjer som fastställts.

Styrelsen ska årligen utvärdera sitt arbete. Om styrelsen kommer fram till att det finns brister som behöver åtgärdas ska styrelsen åtgärda bristerna eller anmäla dem till ägaren.

I den årliga bolagsstyrningsrapporten ska styrelsen redovisa om denna uppföljning och utvärdering skett.

Bolagsstyrningsrapport

Bolagen ska i en särskild bolagsstyrningsrapport, i samband med årsredovisningen, lämna information till kommunstyrelsen.

Bolagsstyrningsrapportens omfattning och innehåll fastställs av kommunstyrelsen och ska lämnas med instruktion till bolagen.

Uppsikt och rapportering

Ägardialogen med bolagen

Ägardialog mellan Mariestads Stadshus AB och dotterbolagen ska föras enligt följande:

- fortlöpande dialog, vilket innefattar minst fyra formella möten:
 1. Affärsplan och budget
 2. Delårsrapport
 3. Bokslutsstrategiska frågor
 4. Årsredovisning;
- samt årlig rapport till kommunstyrelsen i samband med årsstämma (årsredovisning och bolagsstyrningsrapport).

Bolaget ska till respektive ägardialog få en agenda med frågor Mariestads Stadshus AB vill få information om och eventuella informationsärenden.

Stående punkter på agendan:

- Bolagens ekonomiska utveckling
- Bolagens verksamhetsutveckling
- Uppföljning av ägardirektiv

Därutöver har kommunstyrelsens ordförande möjlighet att kalla respektive bolags styrelseordförande och VD till avstämnings- och dialogmöte vid behov.

Ägardialogerna ska förarbetas av Kommundirektör och Ekonomichef tillsammans med respektive VD.

Avstämnings/dialogmöte ska hållas mellan kommunstyrelsen och dotterbolagen minst en gång per år.

Kommunens årshjul

Bolagen ska inordnas i kommunens årshjul och följa kommunens mål och budgetprocess, rapporteringsinstruktioner och uppföljningsprocesser.

Bolagens styrelsearbete ska planeras så att samordning kan ske med kommunens beslutsprocesser.

Bolagens information till fullmäktige

Kommunfullmäktige ska årligen informeras om respektive bolags verksamhet.

Gemensamma bolagsprinciper

Koncernnyttan

Kommunen och dess bolag är en helhet som finns till för invånarna. Alla delar av kommunkoncernen ska sträva efter att helheten blir den bästa. Om en del kan få fördel av ett handlande som drabbar övriga delar negativt ska helhetens intresse gå först.

Bolagen ska ha en affärsmässig inriktning inom den ram som lagar och förordningar utgör. Samtidigt kräver koncernnyttan en god samordning mellan de olika delarna i kommunkoncernen.

Arvoden

Kommunfullmäktige beslutar om arvode och andra ersättningar som ska utgå till styrelseledamöter, lekmannarevisorer och suppleanterna för dessa.

Kommunens styrdokument

Mariestads kommun har fastställt och fastställer fortlöpande styrdokument för den primärkommunala verksamheten. Samtliga i kommunfullmäktige beslutade styrdokument som gäller generellt för kommunens verksamheter ska fastställas av bolagets styrelse eller bolagsstämman att gälla för bolaget. Kommunfullmäktige anger för respektive styrdokument i vilket omfattning denna gäller för bolaget. Bolaget ska följa övriga styrdokument i tillämpliga delar.

Samordning

Kommunkoncernen ska eftersträva största möjliga samordning, särskilt inom områden som upphandling, finansiering, administration, kompetensutveckling och energibesparingsprojekt.

Kommundirektören har ansvar för att samordna det operativa och strategiska arbetet med respektive bolagsledning.

Verkställande direktör – personalärenden

Före beslut om anställning eller avslutande av anställning av verkställande direktör samt beslut om lön och andra anställningsförmåner, ska styrelsens ordförande och vice ordförande samråda med kommunstyrelsens presidium och kommundirektören i Mariestads kommun. Samrådet ska ske genom en process som leds av kommundirektören. Samtliga i styrelsen ska hållas informerade om verkställande direktörens anställningsavtal, lön, förmåner med mera.

Revision

Revisionen i kommunen och bolagen går till på olika sätt. Kommunens revisorer har ansvar för att kommunrevision, bolagsrevision och lekmannarevision samordnas på bästa sätt.

Det åligger bolagens lekmannarevisorer att årligen i sin granskningsrapport särskilt yttra sig huruvida bolaget bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syfte som angivits i bolagsordningen och i ägardirektiv, liksom de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten. Lekmannarevisorerna ska snarast uppmärksamma kommunstyrelsen på om bolagen brister i dessa avseenden.

Kommunens revisorer har i uppdrag att upphandla auktoriserade revisorer till de helägda kommunala bolagen.

Information till lekmannarevisorerna

Respektive bolag ska minst en gång per år sammanträda med lekmannarevisorerna och informera om bolagets verksamhet.

Antagande och fastställande av bolagspolicyn

Denna policy antas av kommunfullmäktige och fastställs på stämma i respektive bolag.

Definitioner

I denna policy samt i övriga ägardirektiv som rör kommunens bolag har nedanstående begrepp följande definitioner:

Kommunkoncernen – Med kommunkoncernen avses i denna policy kommunen och de bolag i vilka kommunen utövar bestämmande inflytande d v s direkt eller indirekt har rösträtt för mer än 50 procent av de till aktierna förenade rösterna.

Bolagskoncernen – Moderbolag och dess dotterbolag och eventuella dotterdotterbolag et cetera.

Moderbolag – Bolag som äger annat bolag till mer än femtio procent eller på annat sätt ensamt har ett bestämmande inflytande över företaget.

Dotterbolag – Bolag som annat bolag äger till mer än femtio procent eller ensamt har ett bestämmande inflytande över företaget.

Den totala kommunala organisationen – Kommunkoncernen och övriga bolag som kommunen är delägare i.

Ägardirektiv – Av behörigt kommunalt organ eller moderbolag utfärdat bindande direktiv rörande verksamheten i bolag. Komplement till bolagsordningen. Uttrycker ägarens förväntningar och krav på bolaget.

Avkastning - Den ökning av bolags egna kapital som sker under räkenskapsår. Definieras i budget, ägardirektiv eller avkastningsplan.

Vinstutdelning – Den del av bolagets egna fria kapital som enligt bolagsstyrelsen ställs till bolagsstämman för utdelning. Den vinst som ägaren tar ut som utdelning efter beskattning.

Koncernbidrag – Överföring av vinst inom bolagskoncern som kan ske utan att vinsten först beskattas. Ett bidrag mellan två företag inom en och samma koncern utan att det utgör betalning för någon prestation.

Soliditet – Hur stor andel av företagets tillgångar som finansieras med eget kapital.